

עדכון מבית מדרש להלכה בהתישבות - אמונת אי"ש | אב תשע"ח

עדכון מבית המדרש להלכה בהתישבות

- אמונת אי"ש -

לאתר של בית מדרש <

סוגיות אקטואליות בנושאים שונים הנוגעים למצוות התלויות בארץ

תזכורת: כמעט כל הפירות הנמצאים על העצים בתקופה זו הם שייכים לשנת מעשר עני, ועל כן אלו שיש להם עצים בגינה עליהם לתת 9% מהפירות לעניים. ישנה אפשרות לתת את שיווי הפירות לעני ולצאת ידי חובת הנתינה של המעשר עני כמובא בחוברת שנשלחה בתחילת השנה. לתועלת, צורף כאן שוב. הנכם יוצאים לחופש, מתארחים בצימר במושב או משתתפים בקטיף חווייתי, זכרו שכאשר צריכים להפריש תרו"מ כמו שנבאר בהמשך, צריך לתת גם מעשר עני.

אכילת פירות בחצר או במטע

אתה מתארח בצימר ובחצר צומח עץ פרי ובעל הצימר מאפשר לך לקטוף מהפירות, מותר לאכול בלי לעשר רק אם אתה קוטף פרי אחד ואוכל, ואחרי שגמרת לאכול אתה יכול לקטוף פרי נוסף ולאכול בלי לעשר. אבל אם קטפת שני פירות, אסור לאוכלם בלי לעשר. גם שני גרגירי ענבים נחשב לשני פירות ומותר לאכול בלי לעשר רק כאשר אתה קוטף גרגיר אחד ואוכל אח"כ אתה קוטף עוד אחד וכו'. כמו כן פרי גדול או פרי שיש בו פלחים ג"כ יש אומרים שאי אפשר לאכול בלי לעשר אפילו שקטפת רק פרי אחד. באמצע סעודת קבע אסור לקטוף פרי אחד ולאכול בלי לעשר.

אם קבלת רשות לקטוף מהמטע (בשדה, לא בחצר הבית), ואינך משלם על הפירות שאתה קוטף, אתה יכול לקטוף כמה פירות יחד ולאוכלם שם בלי לעשר (אך לא לאוכלם בסעודת קבע, ולא לקטוף עכשיו כדי לאוכלם אחרי זמן). אם אתה מכניס את הפירות לבית או לחצר אתה חייב לעשר.

אם אתה משלם עבור הפירות שאתה קוטף, מותר לקטוף פרי אחד ולאכול בלי לעשר ואח"כ לקטוף עוד אחד כנ"ל.

הכלל הוא: חצר או מכירה קובעים לחיוב מעשרות, לכן כאשר יש את אחד מהם מותר לאכול בלי לעשר רק כשקוטף אחד אחד.

הפרשת תרומות ומעשרות מקטיף חווייתי

ענף תיירותי זה, התפתח בשנים האחרונות. מדובר בחוויה בטבע בה המטייל קוטף פירות ישר מהעץ וסועד בהם את ליבו. כמובן שחוויה זו כרוכה בתשלום. התשלום הוא בכניסה למטע.

האם צריך להפריש תרומות ומעשרות מפירות הקטיף?

כיון שבקטיף חווייתי משלמים והתשלום כולל גם את מתן האפשרות לקטוף פירות, הרי זה כמו שמבואר לעיל במי שקונה פירות שקוטף מהמטע. ומותר לאכול בלי לעשר רק כאשר קוטף אחד אחד כמו שכתבנו לעיל.

כדי לא להגיע לידי מכשול, מומלץ לקטוף את כל כמות הפירות בקטיוף, ורק לאחר גמר הקטיוף להפריש תרומות ומעשרות עם ברכה, ולאכול.

שאלות שנשלחו ל"שאל את הרב" באתר בית המדרש להלכה |

שאל את הרב [פסקי מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל ליום היארציט השישי כ"ח תמוז]

זכר לחורבן בדירה שכורה
א] שאלה: האם [1] צריך לשייר אמה על אמה כנגד הפתח בלא סיד זכר לחורבן, אף בדירה שכורה?
תשובה: דעת מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאף בדירה שכורה יש להניח אמה על אמה. אמנם בתשובות אגרות משה [2] כתוב שאין לחייב את השוכר להניח אמה על אמה שכן "אינו ביתו". מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א חילק את הדין:

- אם השוכר מסייד את הדירה עליו להשאיר אמה על אמה.
- אם השוכר נכנס לבית שסויד כולו ואין בו שיור אמה על אמה, עליו לבקש מבעל הבית רשות לקלף את הכותל [מכיוון שיש מקילים בדבר מכל מיני טעמים, לכן אינו יכול לקלף בלא רשות [3]]

קריעת בגדיו כשרואה ערי יהודה
האם צריך לקרוע בגדיו כשרואה ערי יהודה כמבואר בשו"ע [4]?
כיום לא נהגו לקרוע כשרואה ערי יהודה, ויש לזה כמה טעמים:

- משום שלא ידוע המקום המדויק של הערים המכוננות בהלכה "ערי יהודה".
- משום שבדרך כלל הבאים לירושלים מצד מערב רואים את ירושלים קודם לערי יהודה. וא"כ אחרי שכבר קרעו על ירושלים אין צריך לקרוע על ערי יהודה.
- משום שערי יהודה אינם במצב של חורבן ממש שהרי הם מיושבים, ואין אומות העולם שולטים שם.

למבואר בשו"ע צריך לקרוע גם על ראיית ירושלים בחורבנה, ושוב פעם צריך לקרוע כשרואה את מקום המקדש, מכיון שהספיקות שהזכרנו על קריעה בערי יהודה קיימות גם בירושלים לכן לא נהגו לקרוע על ראיית ירושלים לבדה. ומרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל אמר שיש מחמירים ללכת למקום שרואים את ירושלים ומקום המקדש וקורעים פעם אחת על הכל. ויש מחמירים שלא להסתכל על ירושלים עד שיגיעו למקומות שברור שחלה עליהם חובת קריעה [5].

כלי שיר בחתונות בירושלים
המתגוררים בירושלים ונוהגים כמנהג בני אשכנז בירושלים שלא מנגנים בכלי זמר בחתונות חוץ מתוף.

- האם יכולים לנגן בכלי זמר אחר כגון אורגן?
- האם אף בשאר שמחות, כגון בר מצוה או ברית מילה וכדו' יש להקפיד על התקנה שלא לנגן בכלי זמר?

תשובה: יסוד מנהג זה הונהג על ידי הגאון בעל אמרי בינה [6]. והמהרי"ל דיסקין נתן טעם לתקנה: היות שבירושלים חורבן בית המקדש הוא לעינינו, לכן יש למעט משמחת חתן וכלה.

- לדעת מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל בכלל התקנה שלא להשתמש אף בכלי שיר שיש בו קולות של כמה וכמה כלי שיר, כגון אורגן, והמנהג הוא להשתמש בכלי תוף, ואפשר להשתמש אפילו בכמה תופים.
- המנהג שלא להשתמש בכלי זמר הוא רק בשמחת חתן וכלה בין בחתונה ובין בשמחת שבע ברכות, אבל אין מנהג לאסור תזמורת בשום שמחה אחרת [7].

[1] מבואר בשו"ע (סי' תק"ס סעי' א)

[2] (או"ח ג' סי' פו)

[3] עי' בשו"ת ישא יוסף ח"ג סי' קמ"ו.

[4] סי' תקסא

[5] עי' בשו"ת ישא יוסף חלק ג סי' קנ

[6] בשו"ת שלמת חיים (ח"א סי' עז)

[7] וכמבואר בשו"ת ישא יוסף חלק א סי' קכ וסי' קכב.

עוד משהו שקורה בבית המדרש וכדאי לדעת עליו

שיעורים במצוות התלויות בארץ ע"י רבני בית המדרש

רבני בית המדרש ישמחו להגיע לשובכם ולמסור שיעור במצוות התלויות בארץ

לפרטים ניתן לפנות למזכירות בית המדרש

בדוא"ל bhl@bhl.org.il

בטלפון 02-6488888

במסגרת בית ההוראה ע"ש הרב רזנברג זצ"ל

עונים רבני בית ההוראה במשך שעות היממה לשאלות הלכתיות

בטלפון 02-6488888 שלוחה 31.

ראש בית המדרש הגאון רבי יוסף אפרתי שליט"א

עונה בימים ראשון, שני ושלישי בין השעות 12:00 - 12:30 בשלוחה 5. ניתן לקבל מידע או לשאול שאלות באתר בית המדרש להלכה בהתישבות,

או בכתובת האימייל bhl@bhl.org.il

בברכת קיץ בריא,

מזכירות בית המדרש